Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NIKOLASA EMILIU [*NICHOLAS EMILIOU*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2023. gada 4. maijā [1]

Lieta C-294/22

***Office français de protection des réfugiés et apatrides* (*OFPRA*)**
pret
SW

(*Conseil d'État* (Valsts padome, Francija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Patvērums – Bēgļa statuss vai alternatīvās aizsardzības statuss – Direktīva 2011/95/ES – Nosacījumi, kas jāizpilda trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kas pieprasa bēgļa statusu – Palestīnas izcelsmes bezvalstnieki, kas saņēmuši Apvienoto Nāciju Organizācijas Palīdzības un darba aģentūras Palestīnas bēgļiem Tuvajos Austrumos (*UNRWA*) palīdzību – 12. panta 1. punkta a) apakšpunkts – Izslēgšana no to personu loka, kas atzītas par bēgļiem – *UNRWA* aizsardzības vai palīdzības izbeigšana – Nosacījumi, lai paša šā fakta dēļ būtu tiesības gūt labumu no Direktīvas 2011/95 – Frāzes "ja personām šāda aizsardzība vai palīdzība ir pārtraukta jebkādu iemeslu dēļ" nozīme

I. Ievads

1. Prasītājs pamatlietā ir SW – Libānā dzimis Palestīnas izcelsmes bezvalstnieks, kas ir Apvienoto Nāciju Organizācijas Palīdzības un darba aģentūras Palestīnas bēgļiem Tuvajos Austrumos (*UNRWA*) aizsardzībā. Viņš Libānu atstāja kritiska veselības stāvokļa dēļ un lūdz patvērumu Francijā, apgalvojot, ka *UNRWA* aizsardzība vai palīdzība attiecībā uz viņu ir "izbeigta", jo Libānā viņam nav iespējams saņemt nepieciešamo medicīnisko aprūpi un ārstēšanu, lai varētu izdzīvot [2].

[1] Oriģinālvaloda – angļu.

[2] *UNRWA* aizsardzībā 2021. gada beigās bija 5,8 miljoni palestīniešu bēgļu, savukārt 21,3 miljoni bēgļu bija Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroja (*UNHCR*) aizsardzībā (skat. *UNHCR* 2022. gada 16. jūnija publikāciju *Global displacement hits another record, capping decade-long rising trend*, tiešsaistē pieejama vietnē https://www.unhcr.org/news/press/2022/6/62a9d2b04/unhcr-global-displacement-hits-record-capping-decade-long-rising-trend.html).

2. Šajā kontekstā Tiesai no jauna tiek lūgts sniegt Direktīvas 2011/95/ES[3] 12. panta 1. punkta a) apakšpunkta interpretāciju[4]. It īpaši Tiesai paveras iespēja noteikt, vai un – attiecīgā gadījumā – kādos apstākļos var uzskatīt, ka *UNRWA* aizsardzība vai palīdzība Palestīnas izcelsmes bezvalstniekam ir "izbeigta" šīs tiesību normas izpratnē un šī persona *paša šā fakta dēļ* ir tiesīga gūt labumu no šīs direktīvas kā bēglis situācijā, kad tā nevar saņemt nepieciešamo medicīnisko aprūpi *UNRWA* darbības teritorijā.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Starptautiskās tiesības

1. Ženēvas konvencija

3. Ženēvas konvencijas[5] 1. panta D punktā ir paredzēts:

"Šī Konvencija neattiecas uz personām, kas pašreiz saņem aizsardzību vai palīdzību no citām Apvienoto Nāciju struktūrām, izņemot Apvienoto Nāciju Augstākā Komisāra pārvaldi bēgļu jautājumos [Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroju].

Ja personām šāda aizsardzīb[a] vai palīdzība ir pārtraukta jebkādu iemeslu dēļ un ja pēc Apvienoto Nāciju Ģenerālās Asamblejas rezolūcijām to stāvoklis nav īpaši noteikts, tām *ipso facto* jābauda šīs Konvencijas labvēlība."

2. Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas rezolūcijas par UNRWA

4. *UNRWA* tika izveidota ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 1949. gada 8. decembra Rezolūciju Nr. 302 (IV). Tās mandāts tiek regulāri atjaunots, un pašreizējā mandāta termiņš beidzas 2023. gada 30. jūnijā. *UNRWA* darbības teritorija aptver Libānu, Sīriju, Jordāniju, Jordānas Rietumkrastu (tostarp Austrumjeruzalemi) un Gazas joslu.

5. Ņemot vērā *UNRWA* darbības raksturu, Ženēvas konvencijas 1. panta D punkta nozīmē tā ir uzskatāma par "ANO struktūru vai aģentūru, izņemot Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroju".

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.).

[4] Skat. spriedumu, 2010. gada 17. jūnijs, *Bolbol* (C-31/09, EU:C:2010:351; turpmāk tekstā –"spriedums *Bolbol*"); 2012. gada 19. decembris, *Abed El Karem El Kott* u.c. (C-364/11, EU:C:2012:826; turpmāk tekstā – "spriedums *Abed El Karem El Kott* u.c."); 2018. gada 25. jūlijs, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584; turpmāk tekstā – "spriedums *Alheto*"); 2021. gada 13. janvāris, *Bundesrepublik Deutschland* (Palestīnas izcelsmes bezvalstnieka bēgļa statuss) (C-507/19, EU:C:2021:3; turpmāk tekstā – "spriedums *Bundesrepublik Deutschland* (Palestīnas izcelsmes bezvalstnieka bēgļa statuss)"); un 2022. gada 3. marts, *Secretary of State for the Home Department* (Palestīnas izcelsmes bēgļa vai bezvalstnieka statuss) (C-349/20, EU:C:2022:151; turpmāk tekstā – "spriedums *Secretary of State for the Home Department* (Palestīnas izcelsmes bēgļa vai bezvalstnieka statuss)"). Vairāki šie spriedumi ir par to, kā interpretēt 12. panta 1. punkta a) apakšpunktu Padomes Direktīvā 2004/83/EK (2004. gada 29. aprīlis) par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2004, L 304, 12. lpp.), kas atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2011/95. Tomēr, tā kā šī tiesību norma sakrīt ar pēdējās minētās direktīvas 12. panta 1. punkta a) apakšpunktu, atsaukšos uz spriedumiem, kas attiecas uz vienu vai otru instrumentu, tos nenošķirot.

[5] Konvencija par bēgļa statusu, kas parakstīta 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā (*United Nations Treaty Series*, 189. sēj., Nr. 2545, 1954, 150. lpp.) un stājusies spēkā 1954. gada 22. aprīlī. Šī konvencija tika papildināta un grozīta ar 1967. gada 31. janvārī Ņujorkā noslēgto Protokolu par bēgļa statusu, kas stājās spēkā 1967. gada 4. oktobrī (turpmāk tekstā – "Ženēvas konvencija").

6. Saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 2019. gada 13. decembra Rezolūciju Nr. 74/83 *UNRWA* darbība ir jāveic, "ņemot vērā palestīniešu bēgļu labklājību, aizsardzību un cilvēcisko attīstību". Turklāt tā sniedz "palīdzību, lai apmierinātu pamatvajadzības veselības aprūpes, izglītības un iztikas jomā".

B. Savienības tiesības

7. Saskaņā ar Direktīvas 2011/95 15. apsvērumu:

"(15) Šī direktīva neattiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kam atļauts palikt dalībvalstu teritorijā ne tādēļ, ka viņiem nepieciešama starptautiskā aizsardzība, bet pamatojoties uz diskrecionāri pieņemtu lēmumu līdzjūtības vai humānu iemeslu dēļ."

8. Šīs direktīvas 12. pantā "Izslēgšana" ir paredzēts:

"1. Trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku izslēdz no to personu loka, kas atzītas par bēgļiem, ja:

a) uz viņu attiecas Ženēvas konvencijas 1. panta D punkta darbības joma, kas attiecas uz aizsardzību vai palīdzību, ko sniedz Apvienoto Nāciju Organizācijas struktūras vai aģentūras, izņemot Apvienoto Nāciju Organizācijas Augsto komisāru bēgļu jautājumos. Ja šāda aizsardzība vai palīdzība jebkādu iemeslu dēļ izbeigta, līdz galam nenokārtojot šādu personu stāvokli saskaņā ar attiecīgajām Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas rezolūcijām, minētās personas paša šā fakta dēļ ir tiesīgas gūt labumu no šīs direktīvas;

[..]."

C. Valsts tiesības

9. Direktīva 2011/95 Francijas tiesībās tika transponēta ar *Loi n°2015-925 du 29 juillet 2015 relative à la réforme du droit d'asile* (2015. gada 29. jūlija Likums Nr. 2015-925 par patvēruma tiesību reformu; 2015. gada 30. jūlija *JORF* Nr. 0174) un *Décret n°2015-1166 du 21 septembre 2015 pris pour l'application de la loi n°2015-925 du 29 juillet 2015 relative à la réforme du droit d'asile* (2015. gada 21. septembra Dekrēts Nr. 2015-1166, ar ko piemēro 2015. gada 29. jūlija Likumu Nr. 2015-925 par patvēruma tiesību reformu; 2015. gada 22. septembra *JORF* Nr. 0219).

10. Ar 2015. gada 29. jūlija Likumu Nr. 2015-925 par patvēruma tiesību reformu *Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile*) (Ārvalstnieku ieceļošanas un uzturēšanās un patvēruma tiesību kodekss) tika iekļauts L711–3. pants. Šī panta 1. punktā, redakcijā, kas piemērojama šajā lietā, ir paredzēts:

"Bēgļa statusu nepiešķir personai, uz kuru attiecas kāds no 1951. gada 28. jūlija Ženēvas konvencijas 1. panta D, E vai F punktā paredzētajiem izslēgšanas noteikumiem [..]."

III. Fakti, tiesvedība valsts tiesās un uzdotie prejudiciālie jautājumi

11. SW ir Palestīnas izcelsmes bezvalstnieks. Viņš dzimis 1976. gadā Libānā un līdz 2019. gada februārim dzīvoja šajā valstī, kas ietilpst *UNRWA* darbības teritorijā. Viņš reģistrēts *UNRWA* un tātad var saņemt šīs aģentūras aizsardzību vai palīdzību. Libānu viņš atstāja 2019. gada februārī un 2019. gada augustā ieradās Francijā, kur iesniedza patvēruma pieteikumu.

12. Ar *Office français de protection des réfugiés et apatrides* (Francijas Bēgļu un bezvalstnieku aizsardzības birojs, turpmāk tekstā – "*OFPRA*") 2019. gada 11. oktobra lēmumu SW patvēruma pieteikums tika noraidīts, atsakot gan bēgļa statusu, gan alternatīvo aizsardzību.

13. SW šo lēmumu pārsūdzēja *Cour nationale du droit d'asile* (Nacionālā patvēruma lietu tiesa, Francija; turpmāk tekstā – "*CNDA*"). *CNDA* par nozīmīgiem atzina šādus faktus:

– visu mūžu SW cieš no smaga talasēmijas paveida. Tie ir ģenētiski traucējumi, kas ietekmē hemoglobīna ražošanu, un to ārstēšanai citastarp nepieciešama regulāra asinspārliešana;

– gadu gaitā viņa medicīniskā stāvokļa dēļ asinspārliešana SW ir bijusi nepieciešama arvien biežāk. *UNRWA* viņu novirzīja uz Palestīnas Sarkanā Krusta slimnīcu, kur, kā SW apgalvo, viņš tomēr nevarēja saņemt atbilstošu veselības aprūpi. Tādējādi SW nolēma asinspārliešanai izmantot sava tēva asinis;

– SW tēvs, kurš līdz tam bija ziedojis savas asinis SW asinspārliešanai, kas bija nepieciešama, lai SW izdzīvotu, 2014. gadā nomira. SW sāka asinspārliešanai izmantot saderīgu donoru ziedotās asinis, ko viņš meklēja saviem spēkiem;

– ārsts bija norādījis arī, ka viņam jāizmanto īpašas zāles, lai izvairītos no sarežģījumiem, ko slimība rada aknām un sirdij, un ne *UNRWA* (līdzekļu trūkuma dēļ), ne arī kāda cita Palestīnas palīdzības organizācija (jo SW nav nevienas palestīniešu politiskās partijas biedrs) nepiekrita to nodrošināt viņa vajadzībām; un

– SW nebija pietiekamu līdzekļu, lai saņemtu medicīnisko palīdzību no kāda cita avota, un viņam šīs zāles nebija pieejamas.

14. Ar 2020. gada 9. decembra lēmumu *CNDA* piešķīra SW bēgļa statusu, pamatojoties uz to, ka *UNRWA* nevar SW vajadzībām nodrošināt pietiekamu piekļuvi specializētai medicīniskai aprūpei, kas nepieciešama viņa veselības stāvokļa dēļ. Turklāt *UNRWA* nespēja viņam nodrošināt dzīves apstākļus atbilstoši tai uzticētajai misijai un bija pakļāvusi viņa personisko drošību nopietnam apdraudējumam. Tāpēc bija atzīstams, ka SW bija spiests atstāt Libānu.

15. OFPRA par šo lēmumu iesniedza kasācijas sūdzību *Conseil d'État* (Valsts padome, Francija), norādot, pirmkārt, ka *CNDA* nav pārbaudījusi, vai SW ir bijis spiests atstāt Libānu un attiecīgi *UNRWA* darbības teritoriju, jo bija apdraudēta viņa drošība; otrkārt, šī tiesa esot pieļāvusi tiesību kļūdu, konstatējot – tas, ka *UNRWA* nespēja apmaksāt vai citādi nodrošināt SW veselības aprūpi, ir pietiekams pamatojums uzskatīt, ka šīs aģentūras faktiskā aizsardzība vai palīdzība ir izbeigta, un, treškārt, tā esot pieļāvusi tiesību kļūdu, secinot, ka *UNRWA* misija ietver specializētas

medicīniskās aprūpes[6] izmaksu segšanu. Turklāt *OFPRA* apgalvoja, ka neesot pierādīts, ka SW Libānā nevarētu saņemt pienācīgu medicīnisko aprūpi.

16. *Conseil d'État* (Valsts padome) atgādināja, ka saskaņā ar Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunktu persona tiek izslēgta no to personu loka, kas atzītas par bēgļiem, ja uz šo personu attiecas Ženēvas konvencijas 1. panta D punkts, kā tas ir tāda Palestīnas izcelsmes bezvalstnieka gadījumā, kurš saņēmis *UNRWA* aizsardzību vai palīdzību, izņemot, ja šāda aizsardzība vai palīdzība tiek uzskatīta par "izbeigtu". Pamatojoties uz spriedumu *Abed El Karem El Kott* u.c., šī tiesa atzina, ka tā tas ir gadījumā, kad persona ir spiesta pamest šīs aģentūras darbības teritoriju, jo tās personiskā drošība ir nopietni apdraudēta un *UNRWA* nespēj personai nodrošināt dzīves apstākļus atbilstoši *UNRWA* uzticētajai misijai.

17. Šādos apstākļos *Conseil d'État* (Valsts padome) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Neatkarīgi no valsts tiesību normām, kas ar zināmiem nosacījumiem atļauj ārvalstnieka uzturēšanos viņa veselības stāvokļa dēļ un vajadzības gadījumā aizsargā viņu no izraidīšanas, vai Direktīvas 2011/95/ES 12. panta 1. punkta a) apakšpunkta noteikumi ir jāinterpretē tādējādi, ka slims [Palestīnas izcelsmes bezvalstnieks], kurš pēc tam, kad ir faktiski saņēmis *UNRWA* aizsardzību vai palīdzību, atstāj valsti vai teritoriju *UNRWA* darbības teritorijā, kurā bijusi viņa pastāvīgā dzīvesvieta, pamatojoties uz to, ka viņam nav pietiekamas piekļuves aprūpei un ārstēšanai, kas nepieciešama viņa veselības stāvoklim, un ka aprūpes trūkums rada reālu risku viņa dzīvībai vai fiziskajai integritātei, var uzskatīt, ka viņa personiskā drošība ir nopietni apdraudēta un viņš ir tādā situācijā, ka *UNRWA* nespēj nodrošināt viņam dzīves apstākļus atbilstoši savai misijai?

2) Ja atbilde ir apstiprinoša, kādi kritēriji – piemēram, attiecībā uz slimības smagumu vai nepieciešamās aprūpes veidu – ļauj identificēt šādu situāciju?"

18. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu (datēts ar 2022. gada 22. martu) tika reģistrēts 2022. gada 3. maijā. Rakstveida apsvērumus iesniedza SW, Beļģijas un Francijas valdības, kā arī Eiropas Komisija. SW, Francijas valdība un Komisija bija pārstāvēti tiesas sēdē, kas notika 2023. gada 26. janvārī.

IV. Juridiskā analīze

19. Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā, ar ko īsteno un Savienības tiesību aktos iekļauj Ženēvas konvencijas 1. panta D punkta saturu[7], ir ietverts gan *izslēgšanas noteikums*, gan *iekļaušanas noteikums*[8].

[6] Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu tiek lietots jēdziens "terciārā medicīniskā aprūpe". Šis jēdziens, kā lietas puses un ieinteresētās personas paskaidroja tiesas sēdē, ir attiecināms uz medicīnisko aprūpi, kas ietver modernu un sarežģītu diagnosticēšanu, procedūras un ārstēšanu.

[7] Saskaņā ar Direktīvas 2011/95 3. apsvērumu Savienības patvēruma sistēma ir balstīta uz "Ženēvas konvencijas [..] pilnīgu un visaptverošu piemērošanu", un vairākās šīs direktīvas normās ir ietvertas atsauces uz šīs konvencijas noteikumiem vai pārņemts tās saturs. Turklāt Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 18. pantā ir paredzēts, ka "patvēruma tiesības garantē, ievērojot noteikumus, kas ietverti [..] Ženēvas Konvencijā", un atbilstoši LESD 78. panta 1. punktam kopējai patvēruma politikai ir "jābūt saskaņā" ar attiecīgo konvenciju. No tā izriet, ka, lai gan Savienība nav parakstījusi Ženēvas konvenciju, Savienības tiesību normu interpretācijai patvēruma jomā ir jāatbilst šai konvencijai (šajā nozīmē skat. arī spriedumu *Bolbol*, 37. punkts).

[8] Šajā nozīmē skat. spriedumu *Alheto*, 87. punkts. Šajā spriedumā Tiesa izslēgšanas noteikumu apzīmēja kā "bēgļa statusa liegšanas pamatu" un iekļaušanas noteikumu kā "liegšanas pamata piemērošanas pārtraukšanas iemeslu". Vienkāršības labad vēlētos izmantot terminus "izslēgšanas noteikums" un "iekļaušanas noteikums".

20. No vienas puses, Tiesa norāda, ka tad, ja uz personu attiecas Ženēvas konvencijas 1. panta D punkta darbības joma – šajā gadījumā tāpēc, ka persona ir Palestīnas izcelsmes bezvalstnieks, kas saņem *UNRWA* aizsardzību vai palīdzību –, tā tiek izslēgta no to personu loka, kurām tiek piešķirts "bēgļa" statuss saskaņā ar Direktīvu 2011/95, tāpat kā tā tiek izslēgta no to personu loka, kuras atzītas par "bēgļiem" saskaņā ar Ženēvas konvenciju [9].

21. No otras puses, ja var uzskatīt, ka šī aizsardzība vai palīdzība ir "izbeigta", šāda persona "paša šā fakta dēļ ir tiesīga gūt labumu" no šīs direktīvas (tāpat kā paša šā fakta dēļ ir tiesīga gūt labumu no Ženēvas konvencijas). No šī *lex specialis* izriet, ka Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā ietvertais izslēgšanas noteikums Palestīnas izcelsmes bezvalstniekam ir piemērojams tikai tad, ja var uzskatīt, ka *UNRWA* aizsardzība vai palīdzība ir "izbeigta". Tomēr, ja tas tā ir, attiecīgā persona ir jāuzskata par "bēgli" šīs direktīvas izpratnē un ir tiesīga "šā paša fakta dēļ" gūt labumu no režīma, kas saskaņā ar šo pašu direktīvu [10] ir piemērojams bēgļiem, bez nepieciešamības nodrošināt atbilstību nosacījumiem, kas piemērojami citiem patvēruma meklētājiem [11]. Kā norādījis ģenerāladvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumos lietā *Alheto* [12], starptautiskā kopiena personas, uz kurām attiecas Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunkts, *jau ir atzinusi par bēgļiem*. Iemesls, kādēļ uz šīm personām attiecas šajā tiesību normā paredzētais izslēgšanas noteikums, ir – uz tām jau attiecas īpaša aizsardzības programma, ko īsteno Apvienoto Nāciju Organizācijas aģentūra vai struktūra (šajā gadījumā – *UNRWA*).

22. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā ietverto iekļaušanas noteikumu *var piemērot* Palestīnas izcelsmes bezvalstniekam, kurš saņēmis *UNRWA* aizsardzību vai palīdzību un kuram šīs aģentūras darbības teritorijā nav piekļuves ārstēšanai, kas nepieciešama viņa veselības stāvoklim. Saistībā ar otro jautājumu, kas atkarīgs no Tiesas atbildes uz pirmo jautājumu, ir jānosaka kritēriji, kas valsts tiesām jāpiemēro, lai starp šādām situācijām identificētu situācijas, kad šis noteikums *faktiski ir spēkā*.

23. Šos jautājumus aplūkošu pēc kārtas.

A. Par pirmo jautājumu – vai var piemērot iekļaušanas noteikumu?

24. Pirms analizēšu pirmajā jautājumā izvirzīto problemātiku, vēlētos paust dažus sākotnējus kontekstuālus apsvērumus par to Palestīnas izcelsmes bezvalstnieku ārkārtas tiesisko situāciju, kuri saņēmuši *UNRWA* aizsardzību vai palīdzību.

[9] Izslēgšanas noteikums attiecas tikai uz personām, kuras ir *faktiski* saņēmušas *UNRWA* sniegto aizsardzību vai palīdzību. Tas nevar attiekties uz personām, kuras ir vai ir bijušas tiesīgas saņemt šīs aģentūras aizsardzību vai palīdzību, bet kuras to nav faktiski saņēmušas (skat. spriedumu *Bolbol*, 51. punkts).

[10] Skat. spriedumu *Abed El Karem El Kott* u.c., 71. punkts.

[11] Jo īpaši attiecīgajai personai nav jāpierāda, ka pastāv pamatotas bailes no vajāšanas Direktīvas 2011/95 2. panta d) punkta izpratnē. Tomēr valsts iestādēm joprojām ir jāpārbauda, vai uz šo personu neattiecas kāds no minētās direktīvas 12. panta 1. punkta b) apakšpunktā, 12. panta 2. punktā un 12. panta 3. punktā paredzētajiem izslēgšanas iemesliem (šajā nozīmē skat. spriedumu *Alheto*, 86. punkts un tajā minētā judikatūra). Turklāt šai personai vēl ir jāiesniedz pieteikums bēgļa statusa piešķiršanai. Šajā ziņā tomēr jāprecizē – fakts, ka attiecīgās personas ir tiesīgas paša šā fakta dēļ gūt labumu no Direktīvas 2011/95, *nerada* beznosacījumu tiesības tikt atzītam par bēgli (skat. spriedumu *Abed El Karem El Kott* u.c., 75. punkts).

[12] C-585/16, EU:C:2018:327, 36. punkts.

1. Palestīnas izcelsmes bezvalstnieku, kuri saņēmuši UNRWA palīdzību vai aizsardzību, īpašais tiesiskais stāvoklis

25. Līdz šim, lai gan Ženēvas konvencijas 1. panta D punkta formulējums ir plašs [13], šajā tiesību normā ietvertais izslēgšanas noteikums – identisks Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā ietvertajam nosacījumam – ir attiecināms tikai uz personām, kurām *UNRWA* sniedz aizsardzību vai palīdzību, proti, Palestīnas izcelsmes bezvalstniekiem, kuri atrodas šīs aģentūras darbības teritorijā un faktiski ir saņēmuši šādu aizsardzību vai palīdzību.

26. Uz šīm personām attiecas *unikāls* režīms, jo saskaņā ar attiecīgajām tiesību normām tā ir vienīgā personu kategorija, kas tiek izslēgta no to personu loka, kurām tiek piešķirts bēgļa statuss saskaņā ar šo konvenciju un direktīvu.

27. Kā norādījusi ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*] [14], Ženēvas konvencijas 1. panta d) punkts tika izstrādāts īpašā kontekstā. Tas tika sagatavots neilgi pēc 1948. gada izraēliešu un arābu konflikta, lai citastarp novērstu masveida izceļošanu no ģeogrāfiskā apgabala, kas bija Palestīna, un izvairītos no *UNHCR* un *UNRWA* kompetenču pārklāšanās [15]. Pamatojums Palestīnas izcelsmes bezvalstnieku izslēgšanai no šīs konvencijas darbības jomas: bija paredzēts, ka šīs personas gūs labumu no pienācīgas un līdzvērtīga līmeņa aizsardzības, ko *UNRWA* nodrošina tās darbības teritorijā, tāpēc šīm personām principā nebija iemesla izmantot šā instrumenta sniegto aizsardzību [16].

28. Turklāt sākotnēji bija paredzēts, ka unikālais režīms attiecībā uz Palestīnas izcelsmes bezvalstniekiem darbosies tikai ierobežotu laiku. Ženēvas konvencijas 1. panta D punkta mērķis bija nodrošināt šādu bezvalstnieku aizsardzības turpinātību līdz brīdim, kad viņu stāvoklis tiks galīgi nokārtots saskaņā ar attiecīgajām ANO Ģenerālās asamblejas rezolūcijām [17]. Tomēr risinājums šajā ziņā vēl nav rasts. Tāpēc Ženēvas konvencijas 1. panta D punkts joprojām ir spēkā un tā saturs ir atspoguļots Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā.

29. Pēc šo precizējumu sniegšanas vēlos norādīt, ka Direktīvas 2011/95 piemērošanas kontekstā unikālais režīms, kas attiecas uz Palestīnas izcelsmes bezvalstniekiem, attiecas tikai uz iespēju viņiem piešķirt bēgļa statusu, nevis alternatīvo aizsardzību [18].

30. Šajā kontekstā vēlos atgādināt, ka Ženēvas konvencijā un Direktīvā 2011/95 ir noteikts, ka personām, kuras faktiski iegūst bēgļa statusu saskaņā ar šiem attiecīgajiem instrumentiem, uzņēmējvalsts un/vai dalībvalsts piešķir noteiktas tiesības. Šīs tiesības jāpiešķir tādā pašā līmenī, kāds garantēts attiecīgās valsts vai dalībvalsts pilsoņiem, vai vismaz tādā pašā līmenī, kāds garantēts ārvalstniekiem tajā pašā valstī vai dalībvalstī [19]. Attiecībā uz veselības aprūpi vēlos norādīt, ka Direktīvas 2011/95 30. pantā ir paredzēts, ka "starptautiskās aizsardzības saņēmējiem", proti, gan "bēgļiem", gan "alternatīvās aizsardzības saņēmējiem" šīs direktīvas izpratnē, ir pieejama veselības aprūpe saskaņā ar *tādiem pašiem* atbilstības nosacījumiem kā tās dalībvalsts pilsoņiem.

[13] Ženēvas konvencijas 1. panta D punktā nav ietverta īpaša atsauce uz *UNRWA*. Tajā turpretim vispārīgāk ir minētas "Apvienoto Nāciju struktūras, izņemot [*UNHCR*]".

[14] Skat. ģenerāladvokātes E. Šarpstones secinājumus lietā *Bolbol* (C-31/09, EU:C:2010:119, 41. punkts).

[15] Turpat, 43. punkts.

[16] Skat. šo secinājumu 21. punktu.

[17] Skat. spriedumu *Abed El Karem El Kott* u.c., 62. punkts.

[18] Turpat, 68. punkts.

[19] Skat., piemēram, reliģijas brīvību (Ženēvas konvencijas 4. pants), tiesības vērsties tiesā, juridisko palīdzību un atbrīvojumu no ķīlas naudas tiesvedībā tiesā (16. pants), sociālo palīdzību (23. pants) un darba likumdošanu un sociālo nodrošināšanu (24. panta 1. punkts).

31. Palestīnas izcelsmes bezvalstnieki, kas saņēmuši *UNRWA* aizsardzību vai palīdzību, viņu īpašā tiesiskā stāvokļa dēļ nav tiesīgi atsaukties uz šo tiesību normu, *ja vien un kamēr* nav pierādīts, ka *UNRWA* aizsardzība vai palīdzība attiecībā uz viņiem ir "izbeigta" minētās direktīvas 12. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē vai viņiem ir piešķirta alternatīvā aizsardzība.

2. Kādos gadījumos UNRWA aizsardzība vai palīdzība ir uzskatāma par "izbeigtu": Tiesas judikatūra

32. Tiesa jau ir precizējusi vairākus jautājumus par Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunkta interpretāciju. It īpaši tā ir atzinusi, ka *UNRWA* "aizsardzība vai palīdzība" šīs tiesību normas izpratnē ir uzskatāma par "izbeigtu" visās situācijās, kad konstatējama tās *nespēja* pildīt savu misiju [20]. Šajā ziņā pietiek ar to, ka šī izbeigšana notiek "jebkādu iemeslu dēļ", kā norādīts šīs direktīvas 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā.

33. Izvērtējot šī formulējuma ("jebkādi iemesli") nozīmi, Tiesa ir nospriedusi, ka tas attiecināms ne tikai uz notikumiem, kas tieši attiecas uz *UNRWA* (piemēram, šīs aģentūras likvidēšana). Proti, iemesls, kura dēļ izbeidzas šāda aizsardzība vai palīdzība, plašākā nozīmē var izrietēt arī no apstākļiem, kuri, būdami neatkarīgi no attiecīgās personas gribas, piespiež šo personu atstāt *UNRWA* darbības teritoriju [21].

34. Šajā ziņā Tiesa ir arī norādījusi – ir jāuzskata, ka persona ir bijusi spiesta pamest *UNRWA* darbības teritoriju, ja pēc visu attiecīgo pierādījumu individuālas izvērtēšanas [22] kļūst skaidrs, ka tās personiskā drošība ir nopietni apdraudēta (pirmais kritērijs) un *UNRWA* nav iespējams tai šajā teritorijā nodrošināt dzīves apstākļus atbilstoši šai aģentūrai uzticētajai misijai (otrais kritērijs) [23].

35. Visas pamatlietas puses un ieinteresētās personas ir vienisprātis, ka tieši pēc šiem diviem kritērijiem jāvērtē situācija pamatlietā, lai noteiktu, vai *UNRWA* aizsardzība vai palīdzība attiecībā uz SW ir "izbeigta" Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē un vai tādējādi viņam ir jāpiešķir bēgļa statuss. Norādīšu, ka iesniedzējtiesa pirmajā jautājumā šos pašus kritērijus ir minējusi kā atbilstošos sliekšņa kritērijus, uz kuriem pamatojoties ir jāveic šāds vērtējums.

3. Iekļaušanas noteikuma piemērošana saistībā ar ārstēšanas nepieejamību UNRWA darbības teritorijā

a) Pirmais kritērijs – nopietns apdraudējums personiskajai drošībai

36. Manuprāt, ir acīmredzami, ka pirmais kritērijs, proti, ka personiskā drošība ir nopietni apdraudēta, *var* īstenoties noteiktos gadījumos, kad personai *UNRWA* darbības teritorijā nav piekļuves ārstēšanai.

[20] Skat. spriedumu *Abed El Karem El Kott* u.c., 56. punkts.

[21] Turpat, 58. un 59. punkts. Pilnības labad piebildīšu – Tiesa ir atzinusi, ka, protams, vienkāršu neatrašanos šādā teritorijā vai brīvprātīgu lēmumu to atstāt nevar uzskatīt par aizsardzības vai palīdzības izbeigšanu.

[22] Šajā ziņā jāņem vērā apstākļi ne tikai brīdī, kad šī persona pameta *UNRWA* darbības teritoriju, bet arī brīdī, kad kompetentās administratīvās vai tiesu iestādes izskatīja pieteikumu par bēgļa statusa piešķiršanu (skat. spriedumu *Secretary of State for the Home Department* (Palestīnas izcelsmes bēgļa vai bezvalstnieka statuss), 58. punkts).

[23] Skat. spriedumu *Abed El Karem El Kott* u.c., 63. punkts.

37. Šajā ziņā varu tikai piekrist, ka pirmajā acu uzmetienā jēdziens "personiskā drošība" šķietami attiecas uz situācijām, kad apdraudējums ir ārējs, nevis iekšējs jeb saistīts ar pašu personu. Ir vienkāršāk iztēloties, ka personas drošība ir nopietni apdraudēta situācijā, kad radusies dabas katastrofa (piemēram, plūdi vai zemestrīce), vai situācijā, kādu savos argumentos min Beļģijas un Francijas valdības, kad kaitējumu ir *tīši nodarījusi* cita persona, subjekts vai spēks [24], pretēji situācijai, kad kaitējuma pamatcēlonis ir *dabiskas izcelsmes* medicīnisks stāvoklis. Tomēr, manuprāt, un šeit es piekrītu Komisijas viedoklim, šis jēdziens ir pietiekami plašs, lai aptvertu arī šādas iekšēja rakstura situācijas, kad personai tiek radīts kaitējums, kas netiek nodarīts tīši vai ārēju faktoru ietekmē, bet gan tā izcelsme ir dabiska un ārējie faktori to tikai pastiprina (piemēram, *UNRWA* nespēja garantēt pietiekamus materiālos apstākļus vai nodrošināt pienācīgu medicīnisko aprūpi) [25].

38. Tiešām, kā Tiesa jau ir norādījusi, personiskā drošība var būt nopietni apdraudēta situācijā, kad saskaņā ar personas apgalvojumiem smagas iedzimtas invaliditātes dēļ personai nav pieejama tās vajadzībām atbilstoša izglītība vai medicīniskā palīdzība [26]. Tātad jēdziens "personiskā drošība" jau ir izmantots gadījumos, kad personai nodarītā kaitējuma *pamatcēlonis vai sākotnējais cēlonis* nav ārējs, bet gan ir saistīts ar iedzimtu invaliditāti vai medicīnisko stāvokli vai, plašākā nozīmē, cēlonim ir dabiska izcelsme un tas ir *iekšējs* jeb saistīts vienīgi ar šo personu [27] un kad šādu kaitējumu *pastiprinošais cēlonis* – medicīniskās aprūpes vai ārstēšanas nepieejamība – ir saistīts ar elementiem, kas attiecībā uz šo personu ir uzskatāmi par *ārējiem* apstākļiem [28].

39. Šajā ziņā skaidrs ir tas, ka personai nodarītā kaitējuma *pamatcēlonis* var būt tīri iekšējs, kā arī tas, ka nav svarīgi, kāds tieši, plašākā nozīmē, ir *ārējais cēlonis*, kas pastiprina šo kaitējumu (proti, ārējais cēlonis, kura dēļ personai *UNRWA* darbības teritorijā nav pieejama nepieciešamā medicīniskā aprūpe vai ārstēšana). Šī pieeja var būt apzināti atņemta vai vajadzīgā ārstēšana var vienkārši kļūt nepieejama, jo *UNRWA* trūkst materiālo resursu vai līdzekļu, vai jebkāda cita iemesla dēļ (atkal, izņemot iemeslus, kas ir attiecīgās personas kontrolē un kas attiecībā uz šo personu nav ārēji iemesli). Pretēji tam, ko apgalvo Beļģijas un Francijas valdības, nav jāpierāda, ka *UNRWA* vai valsts, kuras teritorijā tā darbojas, apzināti ir nodarījusi kaitējumu attiecīgajai personai vai apzināti ar savu darbību vai bezdarbību ir liegusi tai medicīnisko aprūpi [29]. Šāds apsvērums nav uzskatāms par priekšnosacījumu [30].

[24] Piemēram, situācijās, kas tika aplūkotas spriedumā *Abed El Karem El Kott* u.c., libāņu karavīri attiecīgās personas apvainoja, aizskāra, nelikumīgi aizturēja, spīdzināja un pazemoja, tika arī aizdedzinātas vai bojātas viņu mājas un/vai viņiem tika izteikti nāves draudi.

[25] Saprotu, ka Beļģijas valdība uzskata: principā jāņem vērā tikai apdraudējums vai kaitējums, kas skar Palestīnas izcelsmes bezvalstniekus *kā grupu* vai kas ir sistēmiski (pretstatā apdraudējumam, kas skar atsevišķas personas vai atsevišķas situācijas). Šāda šaura interpretācija, manuprāt, ir kļūdaina. Ja tiktu ievērota šīs valdības pieeja, individuālajam vērtējumam, kas jāveic valsts iestādēm, nebūtu jēgas. Turklāt Tiesa jau ir atzinusi, ka pietiek pierādīt, ka *UNRWA* palīdzība vai aizsardzība faktiski ir izbeigta jebkāda iemesla, tostarp "objektīvu vai ar minētās personas individuālo situāciju saistītu iemeslu", dēļ (skat. spriedumu *Secretary of State for the Home Department* (Palestīnas izcelsmes bēgļa vai bezvalstnieka statuss), 72. punkts).

[26] Turpat, 24. un 50. punkts.

[27] Kā norādījis prasītājs pamatlietā, "veselība" un "invaliditāte" ir minētas *UNHCR* Pamatnostādņu par starptautisko aizsardzību Nr. 13 24. punktā starp "personiskajiem apstākļiem", kas Palestīnas izcelsmes bezvalstniekam dod tiesības saņemt bēgļa statusu.

[28] Manuprāt, ir svarīgs apstāklis, ka šādi ārēji faktori pasliktina personas veselības stāvokli. Pavisam citāda situācija, manuprāt, ir tad, ja ārstēšana vai medicīniskā aprūpe, kas varētu mazināt personas sāpes vai ciešanas, vispār nepastāv vai ja persona vienkārši atsakās no nepieciešamās ārstēšanas (šādā gadījumā pastiprinošais faktors ir iekšējs, nevis ārējs).

[29] Skat. spriedumu *Secretary of State for the Home Department* (Palestīnas izcelsmes bēgļa vai bezvalstnieka statuss), 70. un 71. punkts.

[30] Piebildīšu, ka Tiesas judikatūra, uz kuru balstās šo valdību argumenti un saskaņā ar kuru būtībā tiek atzīts, ka ar smagu slimību sirgstošai personai nav jāpiešķir starptautiskā aizsardzība tikai tādēļ, ka šai personai tās izcelsmes valstī nav piekļuves atbilstošai ārstēšanai, izņemot, ja šāda ārstēšana attiecīgajai personai tiek liegta *apzināti* (skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, *M'Bodj* (C-542/13, EU:C:2014:2452, 36. punkts)), attiecas nevis uz Palestīnas izcelsmes bezvalstniekiem, bet uz citiem patvēruma meklētājiem. Kā norādīts šo secinājumu 26.–28. punktā, Palestīnas izcelsmes bezvalstnieki nav tādā pašā situācijā un nav pakļauti tādām pašām prasībām kā citi patvēruma meklētāji.

40. Nav šaubu, ka papildus personiskās drošības apdraudējumam jābūt izpildītiem vēl diviem kritērijiem: pirmkārt, apdraudējumam jābūt tādam, lai varētu uzskatīt, ka personiskā drošība ir "nopietni apdraudēta", un, otrkārt, kaitējumam, kas personai tiktu nodarīts, ja tā paliktu *UNRWA* darbības teritorijā, jābūt smagam (citādi šādu apdraudējumu nav iespējams uzskatīt par pietiekami nozīmīgu, lai tam būtu ietekme uz "personisko drošību"). Attiecībā uz pirmo kritēriju, proti, to, vai pastāv "nopietns apdraudējums", šķiet acīmredzami, ka jēdziens "nopietns apdraudējums" ir saistīts ar *patieso iespējamību*, ka apdraudējums personiskajai drošībai faktiski īstenosies un ka personas drošība tiks ietekmēta, ja tā paliks *UNRWA* darbības teritorijā. Vēlos precizēt, ka piekrītu prasītājam pamatlietā, ka apdraudējums nevar būt tikai hipotētisks. Tam jābūt pietiekami *reālam* – tādam, lai personas drošība būtu nopietni apdraudēta.

41. Slieksni, kas izmantojams attiecībā uz otro kritēriju, proti, vai nodarītais kaitējums ir pietiekami smags, lai varētu uzskatīt, ka apdraudējums ietekmē "personisko drošību", sīkāk aplūkošu, iztirzājot otro jautājumu. Pagaidām varam konstatēt, ka šāds smaga kaitējuma slieksnis, manuprāt, ir sasniegts vismaz *dažos* gadījumos, kad personai nav piekļuves nepieciešamajai ārstēšanai, it īpaši gadījumos, kad šāda ārstēšana nav pieejama un ir apdraudēta attiecīgās personas dzīvība.

42. Šajā ziņā vēlos norādīt, ka, piemēram, saskaņā ar Komisijas viedokli SW situācija ir viens no šiem gadījumiem. Atgādināšu, ka SW sirgst ar nopietniem ģenētiskiem traucējumiem. Neskarot pārbaudi, kas jāveic valsts tiesai, šķiet, un turklāt pamatlietas puses to nav apstrīdējušas, – ja SW neiegūs piekļuvi nepieciešamajai ārstēšanai, viņa paredzamais dzīves ilgums un izdzīvošanas iespējas ievērojami samazināsies. Protams, šādos apstākļos kaitējums ir jāuzskata par pietiekami smagu.

43. Tagad, kad esmu sniedzis šos precizējumus un paskaidrojis, kāpēc, manuprāt, situācijā, kad saskaņā ar personas apgalvojumiem tai *UNRWA* darbības teritorijā nav pieejama tās vajadzībām atbilstoša medicīniskā palīdzība, varētu tikt nopietni apdraudēta tās personiskā drošība, vēlos atzīmēt divus papildu aspektus.

44. Pirmkārt, es uzskatu, joprojām pretēji Beļģijas un Francijas valdību izvirzītajiem argumentiem, – lai pierādītu, ka personiskā drošība ir nopietni apdraudēta, nav nepieciešams izvērtēt, vai personai, šajā gadījumā – SW, ir "pamatotas bailes no vajāšanas" vai "reāls risks ciest būtisku kaitējumu" Direktīvas 2011/95 5. panta 1. punkta un 6. panta izpratnē. Kā skaidrojusi Komisija, nosacījums, ka jābūt nopietnam personiskās drošības apdraudējumam, nav saistīts ar šādu "pamatot[u] baiļ[u] no vajāšanas vai reāl[a] risk[a] ciest būtisku kaitējumu" esamību šo tiesību normu izpratnē, kuras citastarp attiecas tikai uz vajāšanu un būtisku kaitējumu, ko īstenojuši noteikti subjekti.

45. Pretējā gadījumā, lai uz Palestīnas izcelsmes bezvalstnieku, kāds ir SW, attiektos šīs direktīvas 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā noteiktais iekļaušanas noteikums, būtu jāpierāda, ka viņš atbilst tādiem pašiem nosacījumiem kā personas, uz kurām šis nosacījums neattiecas. Tas būtu pretrunā šajā tiesību normā ietvertajam *lex specialis* principam, saskaņā ar kuru šajā tiesību normā minētajai personai paša šā fakta dēļ var būt tiesības iegūt "bēgļa" statusu, ja tā var pierādīt, ka *UNRWA* aizsardzība vai palīdzība attiecībā uz viņu ir "izbeigta", un tai nav jāizpilda šajā direktīvā uzskaitītie vispārīgie nosacījumi, kas piemērojami tikai citiem patvēruma meklētājiem [31]. Turklāt tas būtībā apvienotu šos abus ļoti atšķirīgos tiesību jautājumus.

[31] Skat. šo secinājumu 21. punktu.

46. Otrkārt, vēlos precizēt arī – lai pierādītu, ka personas personiskā drošība ir nopietni apdraudēta, nav nepieciešams sistemātiski izvērtēt, vai šāds nopietns apdraudējums attiecībā uz šo personu pastāv katrā teritorijā, kurā darbojas *UNRWA*. Tas būtu pilnīgi nepamatoti. Gluži pretēji, ir jāņem vērā *visi* darbības teritorijas apgabali, kuriem attiecīgajai personai ir *konkrēta* iespēja piekļūt un tur droši uzturēties [32].

b) Otrais kritērijs – vai UNRWA vairs nespēj nodrošināt, lai personas dzīves apstākļi šīs aģentūras darbības teritorijā atbilstu šai aģentūrai uzticētajai misijai

47. Attiecībā uz otro kritēriju, proti, to, vai *UNRWA* vairs nav iespējams nodrošināt, lai personas dzīves apstākļi šīs aģentūras darbības teritorijā atbilstu šai aģentūrai uzticētajai misijai, vēlos norādīt, ka pārrunās starp pamatlietas pusēm un ieinteresētajām personām galvenā uzmanība tika pievērsta tam, kā jēdziens *UNRWA* "misija" jāsaprot vispārīgi (1) un kā – konkrēti attiecībā uz vajadzībām medicīniskās vai veselības aprūpes jomā (2).

48. Francijas valdība šajā ziņā uzskata, ka *UNRWA* misija ietver *tikai* primārās, pamata medicīniskās aprūpes nodrošināšanu, un izslēdz tādu specializētu un sarežģītāku ārstēšanu, kāda nepieciešama SW. Francijas valdība uzskata, ka *UNRWA* misiju nevar atzīt par "izbeigtu" Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē situācijā, kad Palestīnas izcelsmes bezvalstniekam nav piekļuves ārstēšanai, ja šāda ārstēšana ir salīdzinoši netipiska un/vai sarežģīta un ir plašāka par šādu pamata medicīnisko aprūpi.

49. Turpinājumā paskaidrošu, kāpēc es tam nepiekrītu.

1) UNRWA misija – vispārīgi

50. Sākumā vēlos atgādināt, ka *UNRWA* finansējumu galvenokārt veido brīvprātīgas ANO dalībvalstu iemaksas. Tāpēc tās *darbības spēja* ir atkarīga no periodiskiem šo dalībvalstu lēmumiem, kas, protams, laika gaitā var mainīties atkarībā no budžeta ierobežojumiem un daudziem citiem faktoriem. Manuprāt, šis apstāklis tomēr nenozīmē, ka vienlaikus ar darbības spēju mainās pati *UNRWA* misija kā tāda. Abi šie aspekti ļoti atšķiras: "darbības spēja" attiecas uz pieejamiem "līdzekļiem", savukārt "misija" attiecas uz *UNRWA* "galveno mērķi" (jeb tās pastāvēšanas jēgu). Kopumā noteiktu darbību veikšanai pieejamie līdzekļi bieži var mainīties, tomēr galvenajam mērķim jābūt tādā vai citādā veidā laika ziņā nemainīgam un ilgtspējīgam.

51. Manuprāt, tieši šo *UNRWA* galveno mērķi jeb pastāvēšanas jēgu, kas ir laika ziņā nemainīga un ilgtspējīga, Tiesa ir izvēlējusies kā pamatojumu, kvalificējot *UNRWA* "misiju" par būtisku elementu, kas jāņem vērā, lai noteiktu, vai *UNRWA* ir kļuvis neiespējami nodrošināt, ka personas dzīves apstākļi šīs aģentūras darbības teritorijā atbilstu tai uzticētajai *misijai*, un tādējādi – vai ir piemērojams Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētais iekļaušanas noteikums. Jautājums, vai *UNRWA* rīcībā ir pietiekami materiāli līdzekļi un tās darbības spēja ir pietiekama, attiecas nevis uz pašas misijas jomu, bet gan uz šīs aģentūras (ne)spēju izpildīt tās misiju.

52. Šajā kontekstā atgādināšu, kā uzsvērusi Komisija, ka *UNRWA* misija (proti, tās galvenais mērķis) nav definēta statūtos, bet izriet no attiecīgajām ANO Ģenerālās asamblejas rezolūcijām. Tas nozīmē, ka šī misija neizriet no kāda viena avota. Turklāt dažādās ANO Ģenerālās asamblejas

[32] Skat. spriedumu *Bundesrepublik Deutschland* (Palestīnas izcelsmes bezvalstnieka bēgļa statuss), 67. punkts.

rezolūcijās izmantotais formulējums šajā ziņā ir diezgan plašs. It īpaši saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 2019. gada 13. decembra Rezolūciju Nr. 74/83 *UNRWA* veic vispārīgas darbības "Palestīnas bēgļu labklājības, aizsardzības un humānās attīstības jomā".

53. Tiesa ir atsaukusies uz šo formulējumu savā judikatūrā, norādot, ka *UNRWA* tika izveidota, lai aizsargātu un palīdzētu tajā reģistrētajām personām "nolūkā nodrošināt [to kā bēgļu] labklājību"[33].

54. Tiesa ir arī atzinusi, kā izriet no dažādām ANO Ģenerālās asamblejas rezolūcijām, ka īpašā režīma, kas piemērojams Palestīnas izcelsmes bezvalstniekiem, mērķis ir nodrošināt šīs personu grupas aizsardzības turpinātību, sniedzot *efektīvu* aizsardzību vai palīdzību, nevis vienkārši garantēt tādas struktūras vai aģentūras esamību, kuras pienākums ir sniegt šādu palīdzību vai aizsardzību[34]. Tādējādi, šķiet, Tiesas izpratnē *UNRWA* misija ietver pienākumu sniegt efektīvu (nevis tikai abstraktu) aizsardzību vai palīdzību šajā aģentūrā reģistrētajām personām, lai uzlabotu viņu "labklājību".

55. Ņemot vērā šos apsvērumus, tagad īpaši aplūkošu, kāda ir *UNRWA* "misija" attiecībā uz šādu personu vajadzībām medicīniskās vai veselības aprūpes jomā.

2) UNRWA misija – konkrēti attiecībā uz personu vajadzībām medicīniskās vai veselības aprūpes jomā

56. Tā kā *UNRWA* misija sniegt efektīvu aizsardzību vai palīdzību šajā aģentūrā reģistrētajām personām nav skaidri definēta un neizriet no kāda viena avota, Tiesa sēdē aicināja lietas puses un ieinteresētās personas precizēt, kāda ir *UNRWA* misija attiecībā uz šādu personu vajadzībām medicīniskās vai veselības aprūpes jomā.

57. Savās atbildēs visas lietas puses un ieinteresētās personas atsaucās uz ANO Ģenerālās asamblejas 2019. gada 13. decembra Rezolūciju Nr. 74/83, secinot, ka *UNRWA* misija ietver pienākumu sniegt *efektīvu* "palīdzību, lai apmierinātu pamatvajadzības veselības [..] jomā". Tomēr lietas puses un ieinteresētās personas šos jēdzienus ir sapratušas atšķirīgi.

58. No vienas puses, prasītājs pamatlietā, kuram piekrīt arī Komisija, uzsvēra, ka nav svarīgi apsvērt, vai konkrēts medicīniskās ārstēšanas veids ir vai nav iekļauts *UNRWA* misijā kopumā. Jāizmanto teleoloģiska pieeja, vairāk pievēršoties tam, kādas pakāpes aizsardzība vai palīdzība jāpiešķir Palestīnas izcelsmes bezvalstniekiem *UNRWA* darbības teritorijā, un, ņemot vērā šo pakāpi, katrā atsevišķā gadījumā jānovērtē, vai attiecīgās personas īpašās vajadzības medicīniskās vai veselības aprūpes jomā ir nodrošinātas. Tam, kāds tieši ir ārstēšanas veids, pat ja tā ir ļoti specializēta, nav nozīmes.

59. No otras puses, Francijas valdība, kā jau esmu norādījis šo secinājumu 48. punktā, uzskata, ka jēdziens "palīdzība, lai apmierinātu pamatvajadzības veselības [..] jomā" paredz tikai primārās un pamata medicīniskās aprūpes nodrošināšanu[35]. Francijas valdība uzskata, ka *UNRWA* pienākumos neietilpst sarežģītākas vai specializētas ārstēšanas nodrošināšana.

[33] Skat. spriedumus *Alheto*, 84. punkts, un *Bundesrepublik Deutschland* (Palestīnas izcelsmes bezvalstnieka bēgļa statuss), 48. punkts.

[34] Šajā nozīmē skat. spriedumu *Abed El Karem El Kott* u.c., 60. punkts.

[35] Vēlos atzīmēt, ka saskaņā ar *UNRWA* 2021. gada 22. septembra vēstuli, kura adresēta *UNHCR* un kurā aprakstītas *UNRWA* pilnvaras un pakalpojumi (pieejama šajā vietnē: https://www.unrwa.org/resources/about-unrwa/UNRWA_letter_to_UNHCR), *UNRWA* pakalpojumi citastarp šķietami ietver pamatizglītības un primārās veselības aprūpes nodrošināšanu. Tādējādi sākotnēji šķiet, ka tajā nav iekļauta terciārā medicīniskā aprūpe, bet, manuprāt, nav tā, ka šī nepilnība noteikti liek uz pirmo jautājumu atbildēt noraidoši.

60. Es šim viedoklim nepiekrītu. Manuprāt, Francijas valdība jauc *UNRWA* misiju sniegt *efektīvu* palīdzību, lai apmierinātu *pamatvajadzības medicīniskās vai veselības aprūpes* jomā (kuras mērķis ir, pamatojoties drīzāk uz rezultātā nekā procesā balstītu pieeju, apmierināt *UNRWA* reģistrēto personu pamatvajadzības medicīniskās vai veselības aprūpes jomā neatkarīgi no šim nolūkam nepieciešamajiem līdzekļiem), ar pienākumu nodrošināt pamata *veselības aprūpi*, proti, nodrošināt noteiktu minimālu medicīnisko resursu pieejamību šīm pašām personām (piemēram, pirmās palīdzības komplektus vai pamatmedikamentus, kas nav sarežģīti vai specializēti).

61. Šajā ziņā uzskatu, ka *UNRWA*, protams, nevar garantēt piekļuvi visu veidu medicīniskai aprūpei vai ārstēšanai. Tomēr, pildot tās misiju – sniegt "palīdzību, lai apmierinātu pamatvajadzības veselības [..] jomā" –, tai ir jāsniedz *efektīva* palīdzība šajā aģentūrā reģistrētām personām, nodrošinot piekļuvi zāļu terapijai vai ārstēšanai, kas nepieciešama, lai apmierinātu šo personu pamatvajadzības veselības vai medicīniskās aprūpes jomā, it īpaši, ja šāda aprūpe vai ārstēšana ir nepieciešama, lai cīnītos ar medicīnisku stāvokli, kas citādi diemžēl varētu izraisīt nāvi. Šajā ziņā smaguma pakāpei, kāda nepieciešama, lai varētu noteikt, kas uzskatāms par pamatvajadzībām veselības vai medicīniskās aprūpes jomā, sīkāk pievērsīšos B iedaļā, sniedzot atbildi uz otro jautājumu. Tomēr jau šobrīd varu apgalvot – ja persona ir situācijā, kad ir apdraudēta tās dzīvība, kā tas, šķiet, ir SW gadījumā [36], jo *UNRWA* nevar sniegt vai nesniedz efektīvu palīdzību, lai viņam nodrošinātu piekļuvi veselības aprūpei vai ārstēšanai, kas nepieciešama viņa slimības vai medicīniskā stāvokļa dēļ, ir jāuzskata, ka *UNRWA* nav iespējams nodrošināt personas pamatvajadzības veselības vai medicīniskās aprūpes jomā un tādējādi nodrošināt, ka personas dzīves apstākļi šīs aģentūras darbības teritorijā atbilstu šai aģentūrai uzticētajai misijai.

62. Lai nerastos pārpratumi – piekrītu, ka SW gadījumā nepieciešamā ārstēšana ir zināmā mērā sarežģīta un/vai specializēta. Lietas materiālos sniegtā informācija liecina, ka SW vajadzīga ne tikai asinspārliešana, bet arī īpašas zāles, kas pieejamas tikai par noteiktu maksu (kuru, kā apgalvo *UNRWA*, tā nevar segt). Tomēr, manuprāt, tas, ka ārstēšana ir sarežģīta, dārga vai specializēta, ir aspekts, kas nosaka nevis pašas *UNRWA* misijas jomu, bet gan to, vai šai aģentūrai ir vai nav iespējams pildīt tās misiju [37].

63. Šajā ziņā atgādināšu – lai noteiktu, vai *UNRWA* patiešām tās darbības teritorijā nav iespējams attiecīgajai personai nodrošināt tādus dzīves apstākļus, kas atbilstu šīs aģentūras misijai, kompetentajām administratīvajām vai tiesu iestādēm ir jāizvērtē, vai attiecīgā persona faktiski spēs vai nespēs saņemt nepieciešamo aizsardzību vai palīdzību [38]. Faktam, ka *UNRWA* vispār nespēj sniegt nepieciešamo aizsardzību vai palīdzību, lai apmierinātu attiecīgās personas pamatvajadzības medicīniskās vai veselības aprūpes jomā, vai spēj to sniegt, bet ne efektīvi (jo, piemēram, zāles vai ārstēšana ir grūti pieejama vai *UNRWA* finanses vai budžets ir nepietiekams), ir būtiska nozīme, konstatējot šādu nespēju, tomēr tas nenosaka, ka šī situācija ir jāizslēdz no *UNRWA* misijas jomas [39].

[36] Protams, tas jāpārbauda valsts tiesai.

[37] Skat. šo secinājumu 51. un 52. punktu.

[38] Skat. spriedumu *Bundesrepublik Deutschland* (Palestīnas izcelsmes bezvalstnieka bēgļa statuss), 55. un 56. punkts.

[39] Proti, pretējā gadījumā, kā uzsvērusi Komisija, apsvērumi, kuri saistīti, piemēram, ar budžeta ierobežojumiem – kas ir būtisks aspekts, novērtējot, vai *UNRWA faktiski* spēj sniegt efektīvu aizsardzību vai palīdzību –, kļūtu par iemeslu, kādēļ šo pašu aizsardzību vai palīdzību nevar uzskatīt par "izbeigtu" Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

4. Secinājumi par pirmo jautājumu

64. Ņemot vērā iepriekšminētos konstatējumus, uzskatu, ka situācijā, kad Palestīnas izcelsmes bezvalstniekam, kas saņēmis *UNRWA* aizsardzību vai palīdzību, šīs aģentūras darbības teritorijā nav piekļuves ārstēšanai atbilstoši viņa veselības stāvoklim, *var* būt izpildīti abi šo secinājumu 34. punktā minētie kritēriji, pēc kuriem vadoties izvērtē, vai *UNRWA* aizsardzība vai palīdzība ir "izbeigta" Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Līdz ar to šāda situācija var ietilpt šajā tiesību normā paredzētā iekļaušanas noteikuma piemērošanas jomā un nav no tās izslēgta.

65. Šo interpretāciju, manuprāt, pastiprina praktiski apsvērumi. Proti, ja Tiesa nolemtu citādi, personai, kas ir tādā situācijā kā SW, tiktu liegta ne tikai iespēja paša šā fakta dēļ gūt labumu no šīs direktīvas (saskaņā ar Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā ietverto iekļaušanas noteikumu); tai būtu liegts arī pretendēt uz "bēgļa" statusu saskaņā ar *jebkuru* citu Direktīvas 2011/95 normu, jo šī persona būtu izslēgta no šīs direktīvas piemērošanas jomas kopumā, piemērojot tajā ietverto izslēgšanas noteikumu. Citiem vārdiem, šī persona būtu mazāk labvēlīgā situācijā nekā citi patvēruma meklētāji (kuriem nav piemērojams Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunkts), jo šīs citas personas vismaz varētu atsaukties uz šiem vispārīgajiem nosacījumiem, lai pretendētu uz bēgļa statusu, savukārt minētā persona to nevarētu. Šāds risinājums, manuprāt, nepārprotami būtu pretrunā Ženēvas konvencijas 1. panta D punkta mērķim, kuru esmu minējis šo secinājumu 27. punktā, – nodrošināt aizsardzību un palīdzību Palestīnas izcelsmes bezvalstniekiem.

66. Tomēr, manuprāt, apstiprinoša atbilde uz pirmo jautājumu nenozīmē, ka visiem Palestīnas izcelsmes bezvalstniekiem, kuri vienkārši izsaka neapmierinātību ar medicīnisko aprūpi, ko viņi saņem (vai nesaņem) *UNRWA* darbības teritorijā, ir tiesības paša šā fakta dēļ tikt atzītiem par bēgļiem saskaņā ar Direktīvu 2011/95. Tagad šo tēmu sīkāk aplūkošu attiecībā uz otro jautājumu.

B. Par otro jautājumu – kādos gadījumos iekļaušanas noteikums ir piemērojams medicīniskās situācijās?

67. Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa pauž neskaidrību par to, kādi kritēriji ir jāizmanto valsts tiesām, lai noteiktu, kuras no tām situācijām, kad Palestīnas izcelsmes bezvalstnieks, kas saņēmis *UNRWA* "aizsardzību vai palīdzību", apgalvo, ka viņam *UNRWA* darbības teritorijā nav piekļuves atbilstošai medicīniskai aprūpei vai ārstēšanai, kas nepieciešama viņa veselības stāvokļa dēļ, ietilpst Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā ietvertā iekļaušanas noteikuma piemērošanas jomā.

68. Iesākumā vēlos aplūkot trīs svarīgus aspektus.

69. Pirmkārt, vēlos īsi aplūkot Francijas valdības piedāvāto risinājumu. Francijas valdība uzskata, ka tāds gadījums kā pamatlietā aplūkotais *nebūtu* jārisina, piemērojot Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā ietverto iekļaušanas noteikumu, bet gan drīzāk piemērojot vienīgi valsts tiesību normas[40], ar kurām trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem noteiktos ierobežotos gadījumos tiek piešķirta iespēja uzturēties dalībvalstu teritorijā, citastarp viņu veselības dēļ.

[40] Francijas valdība šajā ziņā atsaucas uz Ārvalstnieku ieceļošanas un uzturēšanās un patvēruma tiesību kodeksa L425-9. pantu.

70. Kā pamatojumu šādam secinājumam Francijas valdība norāda Direktīvas 2011/95 15. apsvērumu, kurā teikts, ka dalībvalstis var atļaut šādām personām palikt dalībvalstu teritorijā, pamatojoties uz diskrecionāri pieņemtu lēmumu līdzjūtības vai humānu apsvērumu dēļ. Tajā pašā apsvērumā ir teikts, ka personas, kurām ir šāda iespēja, neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, bet gan ir izslēgtas no tās.

71. Manuprāt un pretēji tam, ko apgalvo Francijas valdība, šo apsvērumu nevar saprast tādējādi, ka persona būtu jāizslēdz no Direktīvas 2011/95 piemērošanas jomas ikreiz, kad tai varētu būt iespēja atsaukties uz valsts tiesību normām, ar kurām tiek piešķirtas uzturēšanās tiesības līdzjūtības vai humānu apsvērumu dēļ. Gluži pretēji, tas tikai nosaka – ja personai patiešām ir piešķirtas šādas uzturēšanās tiesības, tā ir izslēgta no šīs direktīvas piemērošanas jomas. No tā izriet, ka, izņemot šo konkrēto gadījumu, kompetentajām administratīvajām vai tiesu iestādēm vispirms ir jāpārbauda, vai attiecīgā persona ir tiesīga saņemt starptautisko aizsardzību (vai, ja runa ir par Palestīnas izcelsmes bezvalstnieku, – vai viņš/viņa ietilpst Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā ietvertā iekļaušanas noteikuma piemērošanas jomā), un tikai tad, ja tas tā nav, šīm iestādēm ir jāpārbauda, vai attiecīgā persona var saņemt aizsardzību līdzjūtības vai humānu apsvērumu dēļ atbilstoši valsts tiesībām. Tāpēc neredzu nevienu iemeslu, kāpēc šis pēdējais aizsardzības veids, kā to ierosina Francijas valdība, prevalētu pār pirmo aizsardzības veidu.

72. Otrkārt, lai konstatētu, vai *UNRWA* aizsardzība vai palīdzība ir "izbeigta" Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, ir jāveic gan faktisks, gan juridisks izvērtējums. Attiecībā uz faktisko izvērtējumu vēlos atgādināt, kā jau minēts šo secinājumu 34. punktā, ka šāds vērtējums ir jāveic individuāli, ņemot vērā visus atbilstošos apstākļus, kas var būt saistīti ar attiecīgo personu (proti, tās veselības stāvokli, nepieciešamo ārstēšanu un ar ekspertu palīdzību noteiktās faktiskās sekas, ja attiecīgā persona nesaņem šādu ārstēšanu), vai kontekstuālos apstākļus, it īpaši to, vai nepieciešamā medicīniskā aprūpe vai ārstēšana būtu pieejama dalībvalstīs un kāda ir tās valsts vai valstu, kurās darbojas *UNRWA*, īpašā situācija [41]. Šis, manuprāt, ir diezgan svarīgs aspekts. Situācijā, kāda tiek aplūkota šajā lietā, lai noskaidrotu, vai *UNRWA* aizsardzība vai palīdzība ir "izbeigta", jāņem vērā dzīves apstākļi, kādiem Palestīnas izcelsmes bezvalstnieki kopumā ir pakļauti Libānā, kā arī apstākļi, ar kuriem SW ir saskāries individuāli.

73. Šajā gadījumā tas nozīmē – lai novērtētu, vai SW ir tiesības gūt labumu no Direktīvas 2011/95, ir jāņem vērā ārstēšana, kādu viņš var saņemt gan tieši no *UNRWA*, gan no Libānas veselības aprūpes sistēmas ar šīs aģentūra palīdzību, jo viņš Libānā ir reģistrēts šajā aģentūrā. Plašākā līmenī nav iespējams nošķirt *UNRWA* darbības (vai bezdarbību) no konteksta, kādā šī struktūra darbojas [42].

[41] Tiesa ir atzinusi, ka "valsts, kurā darbojas *UNRWA*, loma arī var izrādīties noteicoša, lai ļautu šai aģentūra efektīvi izpildīt savas pilnvaras un pārliecināties, ka attiecīgās personas dzīvo cienīgos apstākļos" (skat. spriedumu *Secretary of State for the Home Department* (Palestīnas izcelsmes bēgļa vai bezvalstnieka statuss), 82. un 83. punkts). Vēlos atzīmēt, ka Tiesa šajā spriedumā ir norādījusi arī, ka nepieciešamība ņemt vērā visus attiecīgos individuālos apstākļus, tostarp attiecībā uz valstīm, kurās darbojas *UNRWA*, izriet tieši no Direktīvas 2011/95 4. panta 3. punkta (skat. minētā sprieduma 54. punktu). Šajā tiesību normā ir uzskaitīti faktori, kas kompetentajām administratīvajām vai tiesu iestādēm jāņem vērā, izskatot starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

[42] Aplūkojot vienkāršu piemēru, ir skaidrs, ka karš valstī, kurā darbojas *UNRWA*, var tieši ietekmēt to, vai *UNRWA* spēj vai nespēj sniegt "aizsardzību vai palīdzību" Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Vēlos piebilst, ka sprieduma *Secretary of State for the Home Department* (Palestīnas izcelsmes bēgļa vai bezvalstnieka statuss) 80. punktā Tiesa arī atzina, ka būtu jāņem vērā jebkāda tādu pilsoniskās sabiedrības dalībnieku kā NVO sniegtā palīdzība ar nosacījumu, ka *UNRWA* ar tiem ir oficiālas sadarbības attiecībās, kurām ir pastāvīgs raksturs un kuru ietvaros tie palīdz *UNRWA* pildīt tās pilnvaras.

74. Treškārt, attiecībā uz juridisko izvērtējumu piekrītu Beļģijas un Francijas valdībām, ka ne visu veselības traucējumu vai medicīniskā stāvokļa dēļ, kad *UNRWA* darbības teritorijā nav pieejama ārstēšana, var secināt, ka šīs struktūras "aizsardzība vai palīdzība" ir izbeigta. Ir jānosaka smaguma slieksnis, un, manuprāt, tikai izņēmuma situācijās var atļaut pārvietoties no vienas aizsardzības teritorijas (*UNRWA* darbības teritorija) uz citu (dalībvalsts). Pretējā gadījumā varētu vienkārši rasties situācija, ka ikviena persona, uz ko attiecas Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā ietvertais izslēgšanas noteikums un kas uzskata, ka medicīniskā aprūpe vai ārstēšana, kuru tā ir saņēmusi (vai varētu saņemt) *UNRWA* darbības teritorijā, nav tikpat efektīva vai atbilstoša standartiem kā tā, ko šī persona saņemtu dalībvalstī, varētu paziņot, ka šīs aģentūras "aizsardzība vai palīdzība" attiecībā pret to ir "izbeigta" un ka tai būtu piešķirams bēgļa statuss saskaņā ar Direktīvu 2011/95.

75. Tāpēc smaguma slieksnim jābūt pietiekami augstam, lai tas darbotos kā ierobežojošs faktors un netiktu pieļauti šādi "brīvas izvēles" gadījumi, kā arī neveidotos "slūžu" situācijas ar nebeidzamiem patvēruma pieteikumiem, kas tiek saņemti no Palestīnas izcelsmes bezvalstniekiem. Tajā pašā laikā, ja slieksnis ir "pārāk augsts", personai var būt praktiski neiespējami atsaukties uz Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunktā minēto iekļaušanas noteikumu, tostarp apstākļos, kad tiek aizskartas šīs personas tiesības, kas nostiprinātas Hartā, piemēram, jo īpaši personas tiesības uz cilvēka cieņu, tiesības uz dzīvību un spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegums [43], no kurām nedrīkst atkāpties [44]. Tādēļ ir jāatrod pienācīgs līdzsvars.

76. Ņemot vērā šos precizējumus, vēlos atgādināt, kā jau skaidroju A iedaļā, – lai *UNRWA* "aizsardzību vai palīdzību" varētu uzskatīt par "izbeigtu", jābūt izpildītiem diviem kritērijiem: jābūt nopietni apdraudētai personas personiskajai drošībai (pirmais kritērijs), un jābūt konstatējamai *UNRWA* nespējai attiecīgajai personai šajā teritorijā nodrošināt dzīves apstākļus atbilstoši tai uzticētajai misijai (otrais kritērijs).

77. Lai gan situācijā, kāda tiek aplūkota pamatlietā, attiecībā uz otro kritēriju būtībā ir jāizvērtē, vai *UNRWA* vairs nespētu nodrošināt *veselības un medicīniskās pamatvajadzības*, ja attiecīgā persona paliktu šīs aģentūras darbības teritorijā, pirmo kritēriju, manuprāt, var iedalīt trijās prasībās. Pirmkārt, jāpastāv vienam vai vairākiem apdraudējumiem personas drošībai; šādā situācijā tas ir dabiskas izcelsmes medicīnisks stāvoklis (iekšējs apdraudējums), ko pastiprina ārēji faktori. Otrkārt, apdraudējumam jābūt tādam, lai varētu konstatēt, ka personiskā drošība ir "nopietni apdraudēta" (citiem vārdiem, apdraudējums nevar būt vienkārši hipotētisks, un tam jābūt pietiekami *reālam*). Treškārt, kaitējumam, kāds personai tiktu nodarīts, ja tā paliktu *UNRWA* darbības teritorijā, jābūt pietiekami *smagam* (pretējā gadījumā nevar uzskatīt, ka šāds apdraudējums ir pietiekami nopietns, lai ietekmētu "personisko drošību").

78. Šajā kontekstā man šķiet acīmredzami, ka attiecībā uz trešo nosacījumu ir jānosaka zināms slieksnis, kas saistīts ar nodarītā kaitējuma smaguma pakāpi. Slieksnis jānosaka arī otrā kritērija gadījumā, lai nošķirtu situācijas, kad personas pamatvajadzības medicīniskās un veselības aprūpes jomā var uzskatīt par apmierinātām, no situācijām, kad šīs vajadzības nevar uzskatīt par apmierinātām. Manuprāt, par "pamatvajadzībām" var uzskatīt tikai dažas būtiskākās vajadzības medicīniskās un veselības aprūpes jomā, kuras neapmierinot persona tiktu pakļauta nāves riskam vai smaga kaitējuma riskam. Tas nozīmē, ka arī attiecībā uz šo kritēriju ir jākoncentrējas uz smagu kaitējumu.

[43] Skat. Hartas 1., 2. un 4. pantu.

[44] Piemēram, Tiesa ir atzinusi, ka Hartas 4. pantā paredzētajam necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegumam ir absolūts raksturs (skat. spriedumu, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 85. punkts)).

79. Attiecībā uz to, kas ir jāsaprot kā "smags kaitējums", vēlos atgādināt, ka Direktīvas 2011/95 16. apsvērumā ir atgādināta Hartā atzīto pamattiesību ievērošanas nozīmīgā loma [45], kā tās interpretētas Tiesas judikatūrā un, pamatojoties uz Hartas 52. panta 3. punktu, Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) judikatūrā par līdzvērtīgām tiesībām. Nav apšaubāms arī tas, ka Hartas 4. pants, kas aizsargā tiesības uz dzīvību un nosaka spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegumu, ir līdzvērtīgs ECPAK 3. pantam [46].

80. Attiecībā uz pēdējo minēto tiesību normu no ECT judikatūras izriet, ka sāpes, ko izraisījusi dabiska slimība – fiziska vai garīga –, par *stiprām* [47] ir atzīstamas jo īpaši tad, ja par šo personu ir nopietns pamats uzskatīt, ka, lai gan nepastāv tūlītējas nāves risks, atbilstošas ārstēšanas neesamības vai tās nepieejamības dēļ galamērķa valstī tai būtu jāsaskaras ar reālu risku piedzīvot smagu, ātru un neatgriezenisku veselības stāvokļa pasliktināšanos, kas izraisītu stipras sāpes vai būtiski saīsinātu paredzamo dzīves ilgumu.

81. Manuprāt, šajā gadījumā jāpamatojas uz tādu pašu slieksni. Ir jāuzskata, ka personai draud nopietns risks ciest smagu kaitējumu un personas pamatvajadzības medicīniskās vai veselības aprūpes jomā netiek apmierinātas, ja i) pastāv šīs personas tūlītējas nāves risks; vai ii) par šo personu ir nopietns pamats uzskatīt, ka, lai gan nepastāv tūlītējas nāves risks, atbilstošas ārstēšanas neesamības vai tās nepieejamības dēļ galamērķa valstī tai būtu jāsaskaras ar reālu risku piedzīvot smagu, ātru un neatgriezenisku veselības stāvokļa pasliktināšanos, kas izraisītu stipras sāpes vai būtiski saīsinātu paredzamo dzīves ilgumu.

82. Tas ir diezgan augsts slieksnis. Jāņem vērā, ka šis slieksnis ir balstīts tikai uz *kaitējuma*, ar kādu attiecīgajai personai ir nopietns vai reāls risks saskarties, pakāpi neatkarīgi no attiecīgā medicīniskā stāvokļa veida un tā retuma vai izplatības.

83. Noslēgumā piebildīšu, ka manis tikko ieteiktais slieksnis, manuprāt, ir cieši saistīts ar cilvēka cieņas neaizskaramību. Atgādināšu – Direktīvas 2011/95 16. apsvērumā ir skaidri noteikts, ka Direktīvas mērķis "jo īpaši" ir nodrošināt, ka pilnībā tiek respektēta cilvēka cieņa. Turklāt Tiesa jau ir atsaukusies uz cilvēka cieņu spriedumā *Bundesrepublik Deutschland* (Palestīnas izcelsmes bezvalstnieka bēgļa statuss), kurā tā precizēja – nevar uzskatīt, ka persona no tās gribas neatkarīgu iemeslu dēļ ir bijusi spiesta atstāt *UNRWA* darbības teritoriju, ja tā tur varējusi uzturēties droši, cienīgos dzīves apstākļos un bez riska tikt izraidītai uz tās pastāvīgās dzīvesvietas teritoriju tik ilgi, kamēr tā tur nevar atgriezties droši [48].

84. Gan Komisija, gan prasītājs pamatlietā uzskata, ka jautājums, vai *UNRWA* reģistrēta persona varētu dzīvot "cienīgos dzīves apstākļos" šīs aģentūras darbības teritorijā, ir būtisks, izvērtējot, vai šai personai pastāv nopietns vai reāls risks ciest smagu kaitējumu un vai tiks apmierinātas tās pamatvajadzības medicīniskās un veselības aprūpes jomā.

[45] Skat. arī spriedumu *Bolbol*, 38. punkts un tajā minētā judikatūra.

[46] Skat. spriedumu, 2022. gada 22. novembris, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Izraidīšana – Medicīniskās kaņepes) (C-69/21, EU:C:2022:913, 65. punkts un tajā minētā judikatūra; turpmāk tekstā – "spriedums *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Izraidīšana – Medicīniskās kaņepes)").

[47] Šajā nozīmē skat. ECT spriedumu, 2016. gada 13. decembris, *Paposhvili* pret Beļģiju, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, 178. un 183. punkts. Skat. arī spriedumu *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Izraidīšana – Medicīniskās kaņepes), 63. un 66. punkts. Šī judikatūra attiecas uz situācijām, kas saistītas ar smagi slimu personu izraidīšanu. Tomēr uzskatu, ka tai ir nozīme šīs lietas kontekstā.

[48] Skat. minētā sprieduma 54. punktu un tajā minēto judikatūru.

85. Es piekrītu šādai pieejai. Manuprāt, šo secinājumu 81. punktā noteiktais slieksnis ir vienkārši detalizētāks šīs pašas prasības izklāsts [49].

V. Secinājumi

86. Ievērojot visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Conseil d'État* (Valsts padome, Francija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu 12. panta 1. punkta a) apakšpunkts

   ir jāinterpretē tādējādi, ka situācijā, kad personai, kura saņēmusi *UNRWA* aizsardzību vai palīdzību, ir noteikts medicīnisks stāvoklis un *UNRWA* darbības teritorijā tai nav piekļuves nepieciešamajai medicīniskai ārstēšanai vai aprūpei, šīs personas personiskā drošība var būt nopietni apdraudēta un šī persona var būt tādā situācijā, ka šai aģentūrai nav iespējams attiecīgajai personai šajā teritorijā nodrošināt dzīves apstākļus atbilstoši aģentūrai uzticētajai misijai.

2) Direktīvas 2011/95 12. panta 1. punkta a) apakšpunkts

   ir jāinterpretē tādējādi, ka šādā situācijā ir jākonstatē, ka attiecīgajai personai pastāv nopietns risks ciest smagu kaitējumu un ka *UNRWA* nespētu nodrošināt šīs personas veselības un medicīniskās aprūpes pamatvajadzības, ja attiecīgā persona paliktu šīs aģentūras darbības zonā. Abi nosacījumi ir izpildīti, ja tiek konstatēts, ka i) pastāv šīs personas tūlītējas nāves risks; vai ii) par šo personu ir nopietns pamats uzskatīt, ka, lai gan nepastāv tūlītējas nāves risks, atbilstošas ārstēšanas neesamības vai tās nepieejamības dēļ galamērķa valstī tai būtu jāsaskaras ar reālu risku piedzīvot smagu, ātru un neatgriezenisku veselības stāvokļa pasliktināšanos, kas izraisītu stipras sāpes vai būtiski saīsinātu paredzamo dzīves ilgumu.

[49] Tiesa sprieduma *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Izraidīšana – Medicīniskās kaņepes) 63. un 71. punktā ir pamatojusies gan uz manis izklāstīto divdaļīgo slieksni, gan uz jēdzienu "cilvēka cieņa".